

SPIONS

Hatvanötödik rész

Rasta, HuHu

„A maroonok Johnnynak hívták a különös amerikai, aki azért jött szigetükre, hogy katalogizálja ősi szokásaikat. És Johnny együtt nevetett, ivott, suttogott és éhezett velük, és addig szívta magába a Bárány Leheletét, amíg már nem volt tudós többé.”

Russell Banks: *The Book Of Jamaica*
(NL fordítása)

Öbirodalmi Felsője, Ras Tafari Makonnen Woldemikael, királyi nevén I. Hailé Szelasszié, a Szentháromság Hatalma, a Királyok Királya, Juda Törzsének Hódító Oroszlánja, Isten Kiválasztottja, Salamon király és Makeda, Sába királynőjének egyenes ági leszármazottja, a világ legrégebben uralkodó dinasztiájának utolsó felkentje, Etiópia Császára 1966. április 21-én Jamaica szigetére látogatott³. Négynapos látogatása mélyreható változásokat hozott a négy évvel korábban függetlenné vált szigetország lakóinak életében. Az etióp uralkodó a jamaicai kormány meghívására érkezett, hogy segítsen felszámolni a katasztrofával fenyegető hamis tömegreményeket. Időről időre elterjedt ugyanis a szigeten, hogy hamarosan megérkezik az etióp Birodalmi Flotta, a Naphajók, amelyek majd visszaviszik a 400 éve afrikai hazájukból rabszolgaként elhurcolt, a kiszolgáltatottság, nyomor, kilátástalanság minden gyötrelmét átélte tömegeket hazájukba, a földi Paradicsomként elképzelt Etiópiába. Lelkiismeretlen üzletemberek még jegyeket is árultak a Naphajókra. Amikor híre ment, hogy az etióp Birodalmi Flotta néhány napon belül horgonyt vet a karib-tengeri szigetország fővárosára, Kingston kikötőjében, az emberek eladták földjüket, kunyhóikat, kecskéiket, csirkéiket, és családotul, százával rohantak a tengerpartra, hogy aztán a hosszú, eredménytelen várakozást követően koldusszegényen bandukoljanak vissza falvaikba.

Több mint százezren várták a négust a repülőtéren, köztük legalább tízezer rasta. Esős reggel volt, a várakozók bőrig áztak. „Amint földet ér Istenünk repülőgépe, az eső el fog állni”, mondták egymásnak a rasták. Csodálatos módon valóban így történt. Örömmujongás tört ki, a tömeg a kordont áttörve a lassan begördülő gép felé rohant. Mindenki meg akarta érinteni. Amikor a Császár meglátta az ujjongó tömeget, a rasta-zászlókat és meghallotta az őt üdvözlő éneket, elsírta magát. A repülőgépet körülvevő tömeg miatt az uralkodó közel fél óráig nem tudta

elhagyni gépét. A rendőrség sikertelenül próbálta helyreállítani a rendet. Mortimo Planno³, a rastafari egyház egyik alapítója fogadta az élő Istenként tisztelt látogatót. Felment a repülőgép ajtajához vezető lépcsőn, kezét fogott az uralkodóval, majd megkérte a tömeget, hogy nyissanak utat a Császárnak. A tömeg kettévált, az uralkodó le tudott jönni a lépcsőn. Addigra már nyilvánvaló volt, hogy nem kerülhet sor a gondosan megtervezett, hivatalos fogadóünnepségre. Az uralkodó beszállt a várakozó gépkocsiba és szállására hajtattott. A rastákat nem érdekelte a protokoll, a hivatalos ceremónia. „Ez a mi nagy napunk! Ő a mi Istenünk! Ő az, akit látni akartunk! Üdvözljük Őt!”, kiabálták.⁴ „There is no repatriation without liberation” (Nincs hazatelepítés felszabadítás nélkül), így hangzott Hailé Szelasszié Jamaica népének a rasta bölcsék közvetítésével küldött üzenete. A rasta szövegértelmezés szerint az üzenet a rabszolga-mentalitástól való megszabadulásra vonatkozott. Csak királyemberek költözhetnek vissza az őshazába.

A rastafari vallás a huszadik század elején, a Jamaica szigeten született, 1916-ban az Egyesült Államokba emigrált, majd onnan 1927-ben szülőhazájába deportált, végül 1935-ben Londonba költözött Marcus Mosiah Garvey, Jr. (1887–1940), Jamaica első nemzeti hőse, könyv- és lapkiadó, újságíró, vállalkozó és szónok tanításaiból nőtt ki az akkor még brit gyarmat karib-tengeri szigeten. Martin Luther King szavaival: „Garvey

3 Mortimer St. George „Kumi” Planno (1929–2006), a dobok híres művésze, a rastafari vallás köztiszteletben álló, nagy öregje, a „Vissza Afrikába” mozgalom egyik fő ideológusa. Ő avatta be Bob Marley-t a rasta hitrendszer tanításaiba. A jamaicai kormány 1961-ben kormánytisztviselőkből és rastafari vezetőkből álló küldöttséget küldött Etiópiába, hogy átadják a meghívást a Császárnak. A rasta delegációnak Mortimo Planno, Douglas Aiken Mack és Fillmore Alvaranga voltak a tagjai. 1961. április 16-án Őszentsege Abuna Basiliós (Gebre Giyorgis Wolde Tsadik, 1891–1970), az Etióp Ortodox Egyház hercegprímása Addis Abeba-i rezidenciáján fogadta a küldöttséget. Teával és mézzel kínálta őket, majd közölte velük, hogy hitük, amely szerint Hailé Szelasszié császár a visszatért Messiás, nem áll ellentétben a Biblia tanításaival. A hitükben megerősödött küldöttek 1961. április 21-én a Birodalmi Palotában fogadta az uralkodó. Először arámi nyelven beszélt hozzájuk, szavait a Birodalmi Gárdát vezető miniszter fordította angolra. Ő Birodalmi Felsője (H.I.M. – His Imperial Majesty) közölte a delegációval, hogy tudja, a Nyugaton élő feketék az etiópok vértestvérei, etiópok százezreit hurcolták a rabszolgakereskedők a Karib szigetekre és az Amerikákra. Etiópia elég erős és gazdag ahhoz, hogy befogadja mindazokat, akik vissza akarnak költözni Afrikába. A rasta küldöttség egy fából faragott Afrika térképet (oldalán az uralkodó portréjával), rastákról készült fényképeket, a Jamaicára költözött Errol Flynn (1909–1959) ausztráliai születésű amerikai filmsztár a szigetet ábrázoló festményét és egy, a rasta és etióp zászló vörös, arany és zöld színeivel szőtt sálát ajándékozott vallásuk Megváltójának, aki elfogadta a meghívást, arany medalliont ajándékozott a delegáció tagjainak, és bejelentette, hogy hamarosan meglátogatja a Karib tenger szigeteit.

4 Forrás: Leonard Barrett: *The Rastafarians* (US, Boston, Beacon Press, 1977)

1 Russell Banks: *The Book of Jamaica* (US, HarperCollins, 1980)
2 <https://www.youtube.com/watch?v=8rZlVkBwpgg>

volt az első színesbőrű ember, aki elindított és vezetett egy tömegmozgalmat. Négerek millióinak adott méltóságot és értelmes sorsot. És elérte, hogy a néger valakinek érezze magát.” Fekete nacionalista és pánafrikai gondolkodó, a Universal Negro Improvement Association and African Communities League⁵ (UNIA-ACL, Univerzális Néger Felemelkedési Szövetség és az Afrikai Közösségek Ligája) alapítója volt, akinek a feketék polgári jogaiért és egyesítéséért, valamint a gyarmatosítás ellen folytatott küzdelme többek között az amerikai fekete moszlimok (Nation of Islam) és a rastafari mozgalom számára is alapvető inspirációs forrás lett. A rasták Garvey-t prófétának, Keresztelő Szent János reinkarnációjának tekintik.

A rastafarianizmus Bob Marley, Peter Tosh és más reggae-sztárok sikerei révén az 1970-es évek elejétől gyorsan terjedt. Nemcsak a Karib-tenger valamennyi szigetén, valamint Észak-, Közép- és Dél-Amerikában születtek népes rastafari közösségek, hanem mindenütt a világban, s még Borneó őserdeinek *dayakjai* és New Guinea *pápuái* is Bob Marley képével díszített pólókban táncolnak a koponyafák alatt.

A rastafari hitrendszer az emberi méltóság, az önfejlesztés, önkiteljesedés vallása. A rasták hite szerint minden férfi király, minden nő királynő, gyermekeik hercegek és hercegnők. Úgy gondolják, hogy valamennyien bibliai szentek, hősök, próféták reinkarnációi, s igyekeznek ennek megfelelően beszélni, kinézni és viselkedni. Bob Marley-t, a reggae mindmáig legnagyobb sztárját a bibliai József reinkarnációjának tartják, önmagukat pedig izraelitáknak, a bibliai Ham gyermekeinek, Salamon király és Sába királynője szellemi házasságából származóknak. Szakramentumukat, a *ganjót* (marihuána) Salamon király fűvének vagy a Bölcsesség fűvének (*Wisdom Weed*) is nevezik. Hitük szerint az első marihuána növény Salamon király sírjából nőtt ki. A növény magját Salamon király és Sába királynő egyenes ági leszármazottja, a világ legrégebbi, háromezer éve uralkodó dinasztiájának tagja, Hailé Szelasszié abesszin császár gyűrűje őrízte.

A rasták által messiásként tisztelt etióp uralkodót az Etiópiában orosz segítséggel hatalomra került bolsevik junta 1975. augusztus 27-én hálószobájában, párnájával megfojtatta. A négus testét a palota egyik illemhelyének padlója alá temették el. A bolsevista kormány 17 év múlva megbukott, a junta vezetői

5 Az emberek testvériségét és Isten atyai mivoltát hirdető szervezet mottója „One God! One Aim! One Destiny!” (Egy Isten! Egy cél! Egy végzet!) lett. Ezt a mottót torzította később az általa a világ nacionalista mozgalmi és tanai legfőbb ellenségének tartott Marcus Garvey írásai iránt szenvedélyesen érdeklődő Göbbels náci propaganda miniszter az „Ein Volk, ein Reich, ein Führer” (Egy nép, egy végzet, egy vezér) szlogenné.

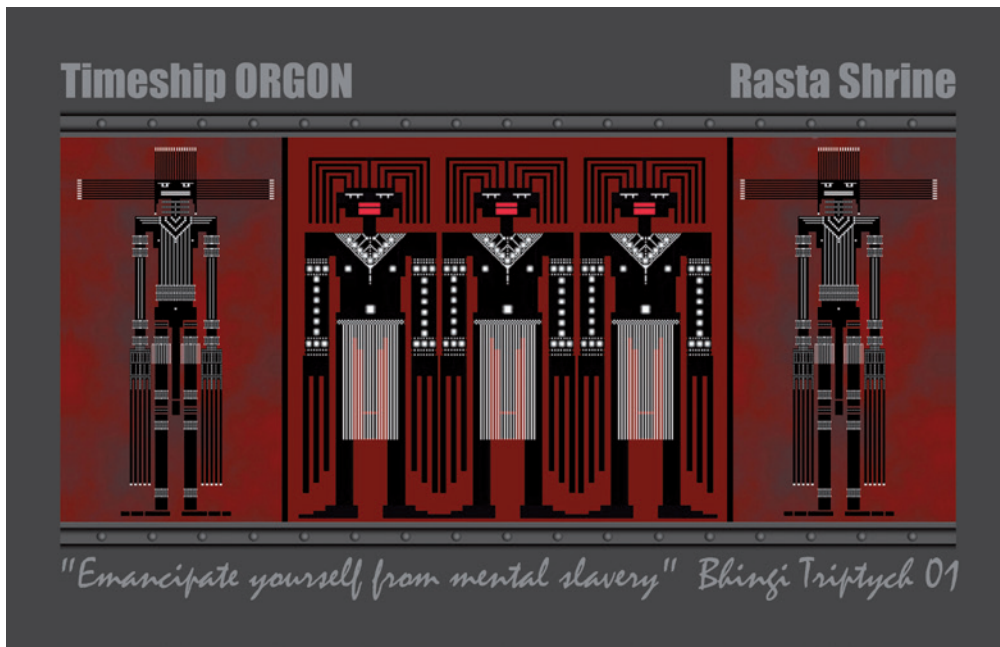

NAJMÁNYI LÁSZLÓ
Timeship ORGON – Rasta Shrine, 2016
digitális kollázs, a művész archívumából

az államkincstárral külföldre menekültek. A palotát átvizsgáló katonák ekkor találták meg az uralkodó holttestét. Az új rezsim sem akarta visszaállítani a monarchiát. Évekig tartó viták után, engedelmességre kényszerítve a népakaratnak, végül engedélyezték, hogy a meggyilkolt császárt ősei mellé temessék el. Így ért véget a világ legrégebben uralkodó dinasztiája. A rasták mindmáig nem hiszik el Megváltójuk halálhírét. Úgy gondolják, hogy a négus Etiópia valamelyik sziklatemplomában él, és a bolygónkat jelenleg uraló Babilon bukása után elfoglalja majd a világ trónját. Gyűrűjét, benne Salamon király fűvének magjával, a rasta hagyományok szerint a négus Bob Marley-nak adta 1966-os jamaicai látogatása során. Marley 1981. május 11-én, 36 éves korában, rákbetegség következtében meghalt.⁶ Az etióp uralkodótól kapott gyűrűvel az ujján, vörös színű Gibson Les Paul gitárjával együtt temették el, szülőfaluja, a Saint Ann egyházközségben lévő Nine Mile közelében. Röviddel temetése után marihuána növény sarjadt ki a sírból, amely az évek során erős fává terebélyesedett. A rasták úgy vélik, hogy a Bölcsesség Fűve a Hailé Szelassziétől kapott gyűrű kővébe foglalt ősi magból nőtt ki. A fa alatt bibliai prófétákhoz hasonló kinézetű és viselkedésű rasta bölcsök ülnek, és a szent füst által hitükben megerősödvé tárgyalják meg a dolgok eredeti rendjének helyreállítása érdekében szükséges teendőket. A rasták a beszélgetést *reasoning*-nak, érvelésnek hívják. Hiszik, hogy csak hibátlanul megkomponált érveket szabad kimondani. Minden felesleges szó, minden apró hiba a logikában, minden mondat, amely nem megvilágosító erejű, amelyben nincs meglepetés, csak otromba tiszteletlenség a Teremtő iránt. Királyok és királynők, mint ők, nem lehetnek tiszteletlenek. Beszélgetés alatt megfontolt, nyugodt, fókuszált jelenlétet értenek, eszmék cseréjét, szellemi együttműködést. Teremtést. Úgy gondolják, hogy a világot a Teremtő önmagával beszélgetve teremtette. I & I, „Én és Én”: a rasták, önmaguktól tiszteltteljes távolságot teremtve, mindig így emlegetik magukat. Wittgensteini filozófiájuk szerint minden hibátlan érvnek, minden pontos megnevezésnek teremtő ereje van.

A dohányzástól és alkoholfogyasztástól tartózkodó rasták *ital*-diétája kóserebb a vallásos zsidók konyhaművészeténél. Nem használnak olajat és sót ételeik elkészítéséhez. Vegetáriánusok, nem esznek húst, tejterméket (a tejet „white blood”-nak, fehér vérnek hívják), hüllőt, bogarat, kagylót, rákot, s a halak közül egyedül a balihoo-t fogyasztják ünnepeken. Csak azt minősítik tisztának, mert a balihoo kizárólag nitrogénnel táplálkozik. Kidugja a fejét a vízből és beszippantja a levegőt, azon él. Ha a rasta arra kényszerül, hogy sertéshúst egyen, „Albertnek” hívja. Hisznek az ige, a megnevezés átlényegítő hatalmában. A rasta meditáció fontos része az általuk használt angol (*patois*) nyelv megtisztítása a

6 A rasták nem hisznek a halálban. „Ha azt halljátok, hogy meghaltam, ne higgyetek a rémhírtérjesztőknek. A rasta nem hal meg”, üzent a kórházban felvett magnókazettákon hitestvéreinek Marley.

NAJMÁNYI LÁSZLÓ
Timeship ORGON – Rasta Shrine, Bhingi Triptych 01, 1991–2016
digitális kollázs, a művész archívumából

negatívumoktól. Például a „library” (könyvtár) helyett „truebrary”-t mondanak, mert az eredeti kifejezésben benne van a „li” (*lie* – hazugság) szótag, amit az „igaz” (*true*) szóra cseréltek; az „understand” (*megértés*) helyett az „overstand”-et használják, mert királyemberek lévén ők nem állhatnak semmi alatt („under”), helyük felül („over”) van. A rasta szótár már körülbelül negyvenezer *irie*⁷ (kóser) szót tartalmaz.

Marley családja hosszú ideje pereskedik, hogy felbonthassák a sírt és megszerzhessék Rastafari gyűrűjét.

A világot többek között a 3×8+24 mágikus képlettel (a SPIONS megfejtése szerint 3×8=888) is megajándékozta, akkor a svájci Genévában élő, Párizsba hivatalos látogatásra érkezett Szent Tamás⁸ 1979 augusztusában néhány napra beköltözött Saint Séverin utcai egyszobás, szubminiatúr albérletembe. Mint a SPIONS frontembere kiderítette, a szent Beke László hercegprímástól kapott feladata az volt, hogy titokban kivizsgálja és jelentse Budapestnek, tényleg megőrültem-e. Egy délután a frontemberrel hármásban elhatároztuk, hogy moziba megyünk. Fatális elhatározás volt. Az ellenvéleményeket már akkor is nehezen tűrő Szent Tamás egy életre megsértődött (*öri hari*), mert az általa javasolt, *Chelsea Girls* című Warhol-remekműjében a SPIONS a *Reggae Sunsplash* koncertfilm⁹ megtekintése mellett döntött. Így a kisebbségben maradt Halhatatlan kénytelen volt a magas művészet helyett a Bárány Lehelete¹⁰ (*Lamb's Breath*) indukálta, valódi elragadtatást tanulmányozni a

7 Az „irie” a jamaicai patois nyelvújításban az „alright” (minden rendben) megfelelője. Jelentései: erős és kellemes; kiváló, a legmagasabb; a „jól érzem magam” tudatállapota.

8 Szentjóbó Tamás, Emmy Grant, IPUT, Szt. Auby Tamás, Szt. Turba Tamás, stb.

9 Az 1979 júliusában, Jamaicában megrendezett második *Reggae Sunsplash* fesztivál sztárjai Bob Marley és Peter Tosh voltak. Az előbbi valódi, a múltat, jelent, jövőt tisztán látó, transzcendenciát sugárzó prófétaként uralta a színpadot. A sárga-fekete csíkos darázsnek öltözött, kezében rugalmas sámánbotot tartó Peter Tosh – ő tanította meg a fiatal Marley-t gitározni – az afrikai mitológia nagy tréfacsinálóját, az alakváltó Anancy (Anansi) pókembert személyesítette meg. Mindketten hipnotikus hatással voltak rám, fókuszált, éber jelenlétükkel azonnal a reggae és a rasta világlátás rajongóivá varázsoztak.

10 A *Lamb's Bread* (*A Bárány Kenyere*) néven is ismert *Lamb's Breath* világos zöld színű, a sativa alfajhoz tartozó, a biológus, mesterkertész Kyle Kushman (Adam Orenstein) amerikai író különleges Vegamatrix kultivációs módszerével termesztett marihuána fajta citromízű füstje nagy energia mennyiséget ad, fokozza a tisztánlátást, a pozitív befelé fordulás intenzitását, csökkenti a fájdalmakat és enyhíti a depressziót. Azonnal hatni kezd, hatása egy-másfél óráig tart, magas eufóriát eredményez, feldob és pörgésben tart. Nem köhögött és nem eredményez testi fáradtságot, nehéz érzéseket. Bob Marley, Peter Tosh és a roots reggae többi prófétája ezt a fenotípust preferálta.

Saint Séverin utcai moziban. A rasta hitrendszer és a királyok zenéje (a reggae) mélyen beépült a néhai Varsói Paktum első punk együttese curriculumába („Last Five Years Plan”). Az 1990-es évek elején részletekben kb. két évet töltöttem a Karib-tenger szigetein és Közép-Amerikában. Zenét gyűjtöttem, fotóztam, rajzoltam, festettem, helytörténeti és kultúranropológiai kutatásokat folytattam. Naplójegyzeteimet és kutatási eredményeimet a *Karib könyv*¹¹ és *Rasta*¹² című, mindmáig kiadatlan kötetekben foglaltam össze. Az alábbiakat ezekből a könyvekből idézem.

A rastaközösségek neve *Nyahbingi* (*Niyabinghi*; *Nyahbinghi*). A szó jelentése „Fekete győzelem”. Eredetileg egy kelet-afrikai, Ugandában és Ruandában virágzó extatikus vallás és isten-nőjének neve volt, amely a gyarmatosítókkal szembeni ellenállás szimbólumává vált. A jamaicai rasták nyahbingi közösségei rendszeres összejöveteleket szerveznek, amelyek parlamenti ülésenként, bírósági tárgyalásként, vallási ceremóniaként és buliként egyaránt funkcionálnak. A többnyire telihold idején rendezett összejöveteleken a kelet-afrikai vallás szakrális, gyógyításra, ellenségek legyőzésére, tudattisztításra használt ritmusait váltott dobosok több napon át, három dobon játsszák: basszus dob (*Pope Smasher* – Pápa törő,¹³ vagy *Babylon Basher* – Babilon verő), a középhangú *funde* és a magas hangú, mondatszerű frázisokat produkáló *akete*. A 73 bpm – a nyugodt emberi szív ritmusa – ütemű¹⁴ szakrális ritmusok lettek a reggae zene alapjai.¹⁵

A *cannabis* (marihuána) és származékainak (hasis, hasis olaj) használata az alkoholfogyasztással egy időben, körülbelül tízezer évvel ezelőtt kezdődött. A cannabis és az alkohol fogyasztása különböző természetű – meditatív és agresszív – kultúrákat hozott létre. A keresztények borral áldoznak. A rasták szakramentuma az általuk ganjának nevezett, szerintük

11 <http://www.freewebs.com/wordcitizen17/index.htm>

12 <http://www.freewebs.com/wordcitizen14/rasta.htm>

13 Az angol kapitányok irányította rabszolgahajók többnyire zsidó tulajdonban voltak, és a római pápa megáldotta őket – ez a magyarázata a rasták pápa-ellenességének.

14 Alkalmam volt felvenni egy teljes hétig tartó Nyahbingi szertartást a Grenada karib-tengeri szigetországhoz tartozó Carriacou szigeten. New Yorkba visszaérve digitalizáltam a felvételeket. A MixMeister BPM Analyzer számítógépes applikáció segítségével később megállapítottam, hogy a dobolás üteme semmit sem változott az összejövetel 7 napja alatt, ugyanúgy pontosan 73 bpm volt az elején, mint a végén.

15 Az 1950-60-as években a jamaicaiak szívesen hallgatták a rhythm & blues (R&B) zenét játszó, rövidhullámon működő amerikai rádióállomásokat. A rövidhullámok az ionoszféráról visszaverődve terjednek. Az ionoszféra 73 bpm ütemben hullámszik, aminek következtében a rádióadatok hangereje ugyanilyen ütemben gyengül és erősödik fel. Ezt a bhingi-ritmussal egybeeső hangerőváltozást is beépítették zenéjükbe a reggae pionírjai.

mágikus, gyógyító hatású marihuána¹⁶ füstje. A keresztények szakramentuma, a bor – annak ellenére, hogy az alkoholizmus világszerte tömeggyilkos népbetegség¹⁷ – bolygónk legtöbb országában tetszőleges mennyiségben, szabadon fogyasztható. A rastafari hitrendszer szakramentumát az országok többségében szigorúan tiltják,¹⁸ annak ellenére, hogy nem lehet túladagolni, még senki sem halt bele használatába. Emberek milliói sínylődnék ma is börtönben az ősidők óta számos magasrendű kultúrában rekreációs, gyógyászati, és meditációs célokra használt növény terjesztéséért és fogyasztásáért. A turbulens 1970-es évek óta a jamaicai kormány megtanulta tolerálni a lakosság egyre nagyobb hányadát kitevő rasták ganja-használatát. A tolerancia a bűnözés visszaeséséhez és a társadalmi feszültségek enyhüléséhez vezetett.¹⁹ A marihuána hatása alatt született jamaicai zene pedig, a reggae újabb és újabb mutációi révén, folytatja világsikerét, nagyban hozzájárulva az ország gazdasági felemelkedéséhez. Nem kis részben a rasta művészeknek köszönhetően Jamaica kulturális nagyhatalommá vált, s az egykor kizárólag bauxitbányászatból, cukornádtermelésből, valamint égetett szeszek gyártásából és exportjából élő szigetország fő iparágai ma már a zene és a turizmus. A világ minden részéből érkező turisták egy része az ország gyönyörű természeti adottságait élvezni jön, de nagyon sokat közülük Jamaica kultúrája, zenéje, képző- és iparművészete, táncai, irodalma, hagyományai és a jamaicai emberek jó humora, vendégszeretete, kedvessége, érdekessége, a jamaicai életstílus tartalmas lazasága – és persze a remek helyi fű csábít a szigetre.

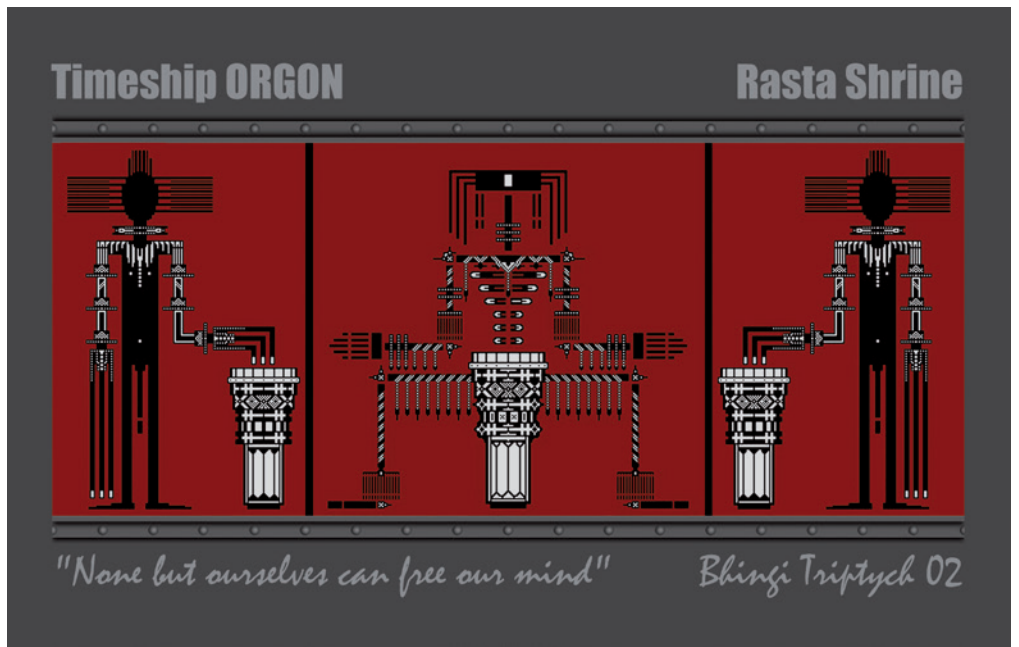
A *dreadlocks* (rettegésfonatok), a rasták jellegzetes, növényi kivonatokkal tisztán tartott hajviselete számos kultúrához kapcsolódik, hosszú múltja van. Természetes hajviseletként és parókák formájában népszerű volt már a dinasztikák korának Egyiptomában is. Shiva indiai isten és követői ugyancsak ilyen, „ja Taa”-nak nevezett

16 Az Indiából származó kender számos más néven is ismert: *weed, pot, buddha, bud, bhong, khief, kheef, khus, Mary Jane, grass, herb, dope, schwag, kaya, reefer* stb.

17 A legfrissebb statisztikák szerint Magyarországon 700 ezer alkoholista van, több ezer ember hal meg évente a mértéktelen alkoholizálás következtében. Ha az alkoholisták hozzátartozóit is számítjuk, a népbetegség következményeitől több millió ember szenved. Ennek ellenére a magyar kormány – élén a különösen káros pálinkát rendszeresen reklámozó miniszterelnökkel – intenzíven propagálja az alkoholfogyasztást, míg a marihuána termelőit, terjesztőit és fogyasztóit súlyos börtönbüntetéssel sújtják.

18 Az elmúlt években történelmi változások történtek a marihuánával kapcsolatban a világtrendeket meghatározó Egyesült Államokban. Európai példákat követve egyre több szövetségi állam legalizálja az 1930-as években tiltólistára helyezett növény termesztését, árusítását és fogyasztását.

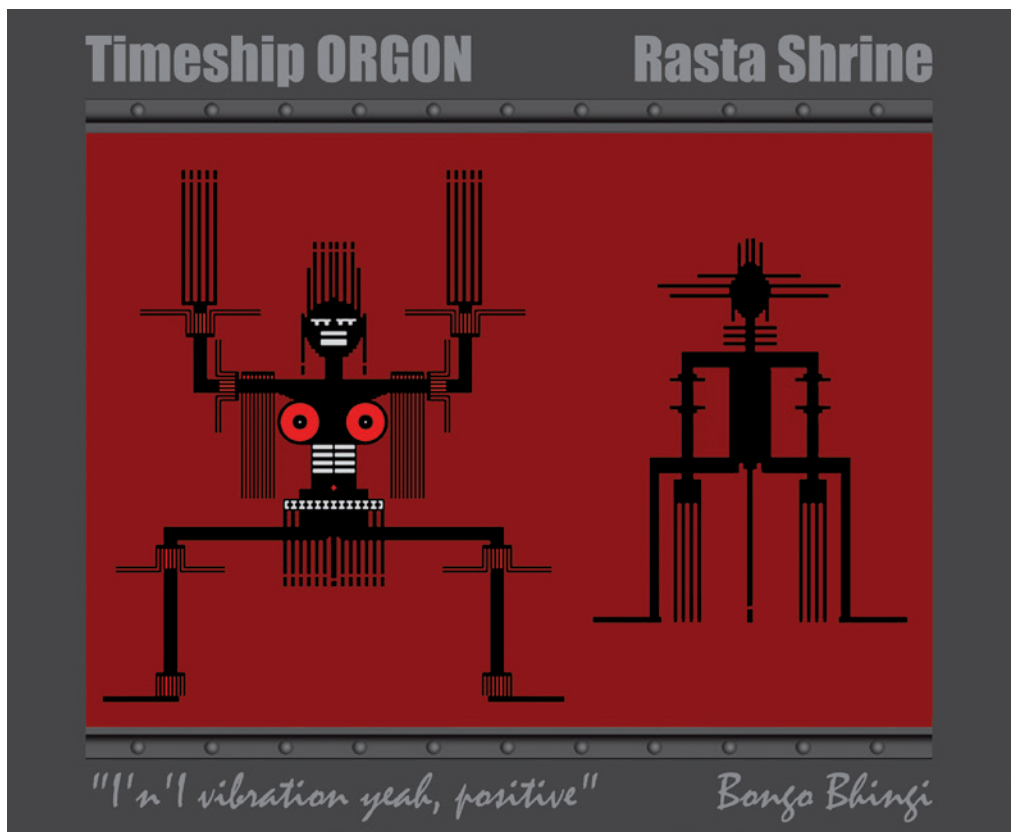
19 A marihuána termesztése, árusítása és fogyasztása 2015-ben vált legálissá a szigetországban.

NAJMÁNYI LÁSZLÓ
Timeship ORGON – Rasta Shrine, Bongi Bhingi, 1991–2016
digitális kollázs, a művész archívumából

fonatokba csavarták hajkoronájukat (ahogy ezt mindmáig teszik az indiai aszketák, szent emberek, a *Shaiva Nagas*) – mint ahogy a régi görögök és egyes csendes-óceáni szigetek lakói, az etiópiai *tewahed* egyház papjai és hívei, a zsidó naziriták, a perzsa szufik, az azték papok, a szenegáli *mouride* mozgalom tagjai, a kenyai *maasai, kikuyu* és *turkana* törzsek harcosai, Benin *yoruba* papjai, a kongói *himba*, a gaboni *fang*, a Sierra Leone-i *mende* népcsoportokhoz tartozók, és a korai keresztények is. Jamaicában az 1950-es években kezdett elterjedni ez a „kegyes”-ként (*righteous*) is emlegetett hajviselet, amelyet a rastafari vallás hívei

NAJMÁNYI LÁSZLÓ
Timeship ORGON – Rasta Shrine, Bongi Bhingi, 1991–2016
digitális kollázs, a művész archívumából

NAJMÁNYI LÁSZLÓ

Timeship ORGON – Queen of Sheba Shrine, 1991–2016
digitális kollázs, a művész archívumából

egy bibliai idézettel²⁰ indokolnak, amely szerint hagyni kell a haját nőni, amíg az ember és az Isten egyesülésének napja el nem érkezik. A Júda oroszlánját szimbólumuknak tekintő rasták számára az sem mellékes, hogy hajviseletük az oroszlán sörényére emlékeztet.

A rastafari vallás szent könyve a *Holy Piby* (Szent Piby). A könyvet az Anguilla szigetén született, Marcus Garvey-vel az Egyesült Államokban megismerkedett Robert Athlyi Rogers²¹ írta, az 1920-as években. Rogers „Afro Athlican Constructive Church” (Afro Athlikai Konstruktív Egyház) néven afrocentrikus vallást alapított, amely gyorsan népszerűvé vált az Egyesült Államokban és a Karib-szigeteken. A bibliai állításokkal ellentétben Rogers egyháza tanításai szerint nem a zsidók, hanem az etiópok (tágabb értelemben az összes afrikai) Isten választott népe, és Marcus Garvey az etióp császár képében a Földre érkezett Messiás első apostola. Az egyház öngondoskodásra és önfelzabarádításra hívta fel a feketéket. A *Holy Piby* eredeti példányai igen nehezen fellelhetők.²² A *Holy Piby* négy könyvből áll. Az első, *The First Book of Athlyi Called Athlyi* (Athlyi Első Könyve, Amelyet Athlyi-nak Hívnak) csupán két fejezetet tartalmaz. A következő, *The Second Book of Athlyi Called Aggregation* (Athlyi Második Könyve, Amelyet Felhalmozásnak Hívnak) tizenöt fejezetével a leghosszabb a négy könyv közül²³. A harmadik könyv a *The Third Book of Athlyi Named The Facts of the Apostles* (Athlyi Harmadik Könyve, Amelyet az Apostolokkal Kapcsolatos Tényeknek Hívnak)²⁴. A *Holy Piby* negyedik könyvének címe *The Fourth Book of Athlyi Called Precaution* (Athlyi Negyedik Könyve, Amelyet Elővigyázatosságnak Hívnak).²⁵

Sokak szerint az etiópok Szentírása, a *Kebrá Nagast* adta az inspirációt a *Holy Piby* megírásához. A *Kebrá Nagast* Isten és a Frigyláda Jeruzsálemből Etiópiába utazásának,²⁶ a héberek vallása etiópiai térhódításának, és a Salamon király és

Makeda, ismertebb nevén Sába királynője frigyéből származó etióp uralkodók dinasztiájának történetét mondja el. A *Kebrá Nagast*, másnéven *A Királyok Dicsőségének Könyve* legalább ezer éve ismert. Hittudósok ezt a könyvet tartják az eredetileg a Napot, Holdat és a csillagokat imádó etiópok megtérése leghitelesebb leírásának.

Afrika gyarmatosításának idején újult meg a tudósok érdeklődése az Új Testamentumban említett Prestor János legendás országa iránt. Töredékes beszámolók és szájhagyomány útján jutott el Európába az Afrika szívében rejtőző, titokzatos keresztény királyság híre. Spanyol és portugál kutatók indultak el, hogy megtalálják a lehetséges szövetségest az Iszlám és az ottomán törökök ellen. Az egyik első dokumentum-gyűjtemény a Négus országáról Francisco Alvarez és Don Roderigo De Lima, Emanuel portugál király Dávid etióp királyhoz küldött követeknek tollából származik. A dokumentumok 1533-ban jelentek meg először nyomtatásban.²⁷

A *Kebrá Nagast* egyetlen ismert kézírata sem ad információt a könyv íróiról, a szöveg keletkezésének időpontjáról, vagy a körülményekről, amelyek között az ősi szöveggyűjtemény született. A legtöbb kutató úgy gondolja, hogy a *Kebrá Nagrast* az etióp királyok salamoni vonalának restaurációja korában, 1270 és 1285

27 A 16. század első felében PN Godinho publikált néhány, Salamon királyra és fiára, Menyelekre vonatkozó részletet a *Kebrá Nagast*-ból. Baltazar Téllez (1595-1675) 1660-ban adta ki a *Historia General de Etiópia* (Etiópia Általános Történelme) című művét, amelynek forrásai Manuel Almeida, Alfonso Méndez és Jerónimo Lobo munkái voltak. Az egyik legteljesebb, de legkevésbé ismert *Kebrá Nagast* fordítás Enrique Cornelio Agrippa (1486-1535) meglehetősen fárasztó, *Historia de las cosas de Etiópia* (Az etióp királyság történelme) című, 1528-ban, Toledóban megjelent könyve. Agrippa az okkult tudományokban és a Kabbalában jártas alkimista és királyi orvos volt, I. Maximilian és V. Károly udvartartásához tartozott. Boszorkányság vádjával Grenoble-ban bebörtönöztek és halálra kínozták. Később arab tudósok adtak tanulmányokat a *Kebrá Nagast*-hoz. Ezekről a kiegészítésekről Manuel Almeida (1580-1646) *Historia de Etiópia* (Etiópia történelme) című könyvében található információt, noha valószínűleg látszik, hogy a könyv kéziratának egyes, kulcsfontosságúnak tűnő részletei kimaradtak a publikációból. Manuel Almeida hittérítőként érkezett Etiópiába. Megtanulta a nyelvet, így eredetiben tanulmányozhatta az etiópok Szent Könyvét. Bátyja, Apollinare ugyancsak misszionárusként utazott két társával a titokzatos országba. Tigre városának kapujában mindhármukat halálra követték. Csak a 18. század végén kerültek nyilvánosságra újabb tudósítások Etiópiáról és magikus Szentírásáról. James Bruce of Kinnaird (1730-1794) a Nílus forrását kutatva jutott el a hegyekben rejtőző, ősi országba. Amikor Bruce elhagyta Etiópiát, Takla Haymanot király hadvezére, Ras Michael számos, felbecsülhetetlen értékű etióp kéziratot, köztük a *Kebrá Nagast* egy kópiájával ajándékozta meg. Bruce könyvének – *Travels in Search of the Sources of the Nile* (Utazások a Nílus forrásainak felkutatására) – harmadik kiadásában részleteket közöl a *Kebrá Nagast*-ból. Az etióp Szentírás az oxfordi egyetem Bodleian Könyvtárának adományozta.

20 Számok könyve 6:5

21 Robert Athlyi Rogers (Shepherd Robert Athlyi Rogers, 1891–1930)

22 A forrásértékű, a világ feketéi számára alapvető fontosságú könyv nem szerepel a washingtoni Kongresszusi Könyvtár, a New York-i Közkönyvtár, a híres amerikai és angol egyetemi könyvtárak katalógusában, ami egy ennyire ismert könyv esetében meglehetősen szokatlan. Rogers művét az 1920-as években betiltották Jamaicában és a többi Karib szigeten.

23 A hetedik fejezetben nevezi a szerző Marcus Garvey-t, a rastafari vallás akaratlan megalapítóját a szerző által Szentháromságnak is hívott Messiás három apostola egyikének.

24 Ez a kötet mutatja be a Jamaicában, 1914. augusztus 1-jén, Marcus Garvey által alapított UNIA-ACL két prominens tagját, Robert Lincoln Postont és Henrietta Vinton Davist, mint a Szentháromság-Messiás másik két apostolát.

25 A könyv törzsszövege után kérdések és válaszok sorozata következik, amelyek Garvey-t, valamint az előző lábjegyzetben említett Davist és Postont „Etiópia lecsúszott gyermekei” megmentőinek nyilvánítják.

26 A bibliai történetek szerint a Frigyládát a Salamont meglátogató, vele szerelmi kapcsolatba került, szépséges és szuperintelligens Mekada, Sába (Sheba) királynője lopta el.

SPIONS
Frontman Triptych, 2015
digitális kollázs, a SPIONS archívumából

között, Yekuno Arnlak uralkodása idején íródott. A könyv számos passzusa foglalkozik a Bölcsesség Fűvével, amelyet anyja, Bathsheba halálakor ajándékozott az Úr Salamon királynak, hogy megvigasztalja, és tévedhetlenné tegye ítélőképességét.²⁸

A frontember 1978-as párizsi bemutatkozó interjúja – a SPIONS az orosz titkosszolgálat (KGB) ügynökeinek harcedzett kommandója, feladatunk a nyugati ifjúság erkölcsének megrontása – felkeltette az összes nagyhatalom illetékes szerveinek érdeklődését. Producernek álcázott angol titkos ügynök; a SPIONS-dalszövegeket²⁹ és manifesztumokat³⁰ önként, ingyen korrigáló amerikai kollégája (ő szerettette meg velem a floridai Miami art deco építészetét); magát a bolsevikok által 1918. július 17-én, családjával együtt lemészárolt utolsó orosz cár, II. Miklós egyenes ági leszármazottjának mondó, újságpapírba csomagolt szárított halat és saját gyártmányú abszint vodkát ajándékozó, Párizsban őrzővédő szolgálatot működtető, hosszú szakállú, égő szemű, krumpliorrú „Ilja Ivanov” (Iljuska), aki az 1978 augusztusi lyoni koncert kaotikus éjszakáján ajánlotta fel nekünk testőri szolgálatait; a párizsi szalonok kedvence, a kövér, disznószemű, mindig fekete micisapkát viselő, körmeit rágó „liberális” újságíró, aki a Gibus punk klubban részegen elkotyogta, hogy a SDCE³¹ (*Service de Documentation Extérieure et de Contre-Espionnage*), a francia kémelhárítás megfigyelésünkkel megbízott munkatársa – a SPIONS holdudvara, stílszerűen, nemzetközi titkosügynökök bennünket praktikus ügyekben sokat segítő gyülekezete volt. Természetesen a Közép-Dunavölgyi Bolsevik Diktatúra ügynökei, „Kádár apánk” gyermekei is igyekeztek a közelünkbe férkőzni, és ha sikerült, mindig látó- és

hallótávolságon belül maradni. Köztük volt a magyar kémszolgálat egyik vezetőjének magát nyomorgó hippinek álcázó, Lukács György szellemiségében hosszú, olvashatatlan esszéket író és azokat vendégeinek könyörtelenül felolvasó fia. Megjelentek látóterünkben a magyar pártlap véresszájú sztálinista, a feleségével együtt az állambiztonsági szolgálat alkalmazásában álló újságírójának gyermekei is, ők ösztöndíjjal megtámogatva időztek a francia fővárosban, a fiatalabb lírai költőként merengett, az idősebb kapcsolati tőkét halmozott fel. Időnként a maguk KISZ szervezőitkari módján csinoska, álmodozó tekintetű, bájaikat velünk megosztani igyekvő kém-tündérek is felbukkantak, de hosszú, batikolt szoknyájuk alól bizony kilátzott a lóláb.

Folytatása következik

NAJMÁNYI LÁSZLÓ
HuHu, 2014

digitális kollázs, a művész archívumából

28 Sámuel 2-12:24

29 <http://spionslibraryo2.blogspot.hu/>

30 <http://spionslibraryo1.blogspot.hu/>

31 Az 1944 óta működő, történetünk idején az apai ágon normann lovagok leszármazottja, anyai ágon amerikai génállománnyal megáldott, hatalmas termetű (több mint két méter magas izom- és hájkolosszus), „Porthos” becenevű Alexandre de Marenches (1921–1995) gróf, Ronald Reagan amerikai elnök későbbi különleges tanácsadója irányítása alatt lázasan tevékenykedő SDCE helyére 1982-ben a DGSE (*Direction Générale de la Sécurité Extérieure*) lépett. A hiperaktív de Marenches gróf megjósolta Afganisztán 1979 decemberében bekövetkezett, 1989 februárjáig tartó szovjet invázióját. Javasolta Reagan amerikai elnöknek, hogy a DEA (Drug Enforcement Administration) által elkobzott drogokat titokban osszák szét az Afganisztánban harcoló szovjet katonák között, hogy demoralizálják, harcképtelenné tegyék őket. Ötlete valószínűleg megvalósult, a drogprobléma az afganisztáni inváziót követően vált járványszerűvé a Szovjetunióban, persze ehhez a lerohant országban hatalmas mennyiségben természet, gyártott, fillérekért hozzáférhető marihuána, hasis, ópium is nagyban hozzájárult.